

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M.R. Moonen en A. van Tuijl	Datum	13 maart 2023
Doorkiesnummer	030-2864974	Kenmerk	10931698
E-mail	m.moonen@utrecht.nl	Onderwerp	Extra inzet op jonge kinderen (0-4 jarigen)
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Volksgezondheid

Geachte leden van de raad,

Tijdens de commissievergadering van 22 juni 2022 heeft u uw zorgen geuit over de signalen die u bereiken over de ontwikkeling van jonge kinderen in Utrecht. U heeft het college gevraagd u schriftelijk te informeren over de extra inzet op jonge kinderen 0-4 jarigen (toezegging 22/T176). Dit wordt beschreven in deel 1 van deze brief. Daarnaast heeft u ons gevraagd te informeren over de resultaten van de Krijtclub. Deze informatie vindt u in deel 2 van deze brief.

Versterken gelijke kansen voor jonge kinderen

De gemeente Utrecht investeert via diverse beleidsvelden in de ontwikkeling van jonge kinderen én hun ouders. De doelgroep jonge kinderen beslaat grofweg uit de periode vanaf de zwangerschap tot en met het moment dat kinderen instromen in het basisonderwijs. We zien kansen in een betere samenwerking tussen verschillende domeinen en levensfasen en in de inzet van gerichte interventies die aansluiten bij de behoefte van kinderen en hun ouders. Hierbij geldt het uitgangspunt van ongelijk investeren voor gelijke kansen. Dit betekent dat we kiezen om extra te investeren in inzet voor kinderen die opgroeien in een kwetsbare situatie. Dit vraagt om een brede blik en een focus op zowel korte- als lange termijn. De focus op de korte termijn ligt op het versterken van bestaande initiatieven en netwerken waarvan we weten dat dit verschil maakt voor kinderen en gezinnen. Voor de lange termijn onderzoeken we aangrijpingspunten om meer te doen op bredere thema's zoals bestaanszekerheid en stress onder ouders.

We maken ons, net als u, zorgen over een toegenomen groep jonge kinderen in Utrecht, die achterblijft in hun algehele ontwikkeling. En we zien dat gezinnen met jonge kinderen te maken hebben met een toegenomen druk. Dit was ook één van de uitkomsten van de [Staat van de Utrechtse Jeugd](#). Al voordat kinderen naar de basisschool gaan, zijn er meetbare en aanhoudende verschillen tussen jonge kinderen. Samen met onze partners zetten we een extra stap om ervoor te zorgen dat kinderen zo gewoon mogelijk opgroeien en de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, binnen de eigen wijk. Met als doel: een gezonde en kansrijke start voor ieder kind.

1. Extra inzet op jonge kinderen en gezinnen

Programma Kansrijke Start

Vanuit het programma Kansrijke start bieden we extra inzet voor gezinnen gedurende de eerste 1000 dagen van het kind. De rol van de (aanstaande) ouders is heel belangrijk, omdat kinderen in deze levensfase zo afhankelijk zijn van hen. Verloskundig zorgverleners, kraamzorg, medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) hebben een onmisbare rol in de begeleiding van de zwangerschap, rondom de geboorte en de periode daarna. We werken samen met ervaringsdeskundigen om beter te kunnen aansluiten bij ouders in een kwetsbare situatie.

Met de middelen van het coalitieakkoord Kansrijke Start kunnen we (aanstaande) ouders en hun kinderen hulp en ondersteuning bieden. Het uitgangspunt hierbij is de veerkracht van ouders en gezinnen te vergroten en problemen, waar mogelijk, te voorkomen of zo klein mogelijk te houden. Dit doen we door een aanbod van zowel individuele als collectieve ondersteuning. Zie hiervoor de [Raadsbrief](#) coalitieakkoord Kansrijke Start.

In de eerste 1000 dagen investeren we momenteel extra in:

- Wijknetwerken geboortezorg gericht op betere samenwerking tussen professionals. Hiermee zorgen we voor passende zorg en ondersteuning op maat voor (aanstaande) ouders in een kwetsbare positie. Op dit moment zijn er zeven geboortezorgnetwerken in verschillende wijken in de stad en een overkoepelend netwerk. De wijknetwerken zorgen voor betere samenwerking binnen de geboortezorgketen en met het sociaal domein. Doordat professionals vanuit verschillende disciplines elkaar beter kennen, komen (aanstaande) gezinnen eerder in beeld en krijgen ze eerder ondersteuning. Professionals bespreken casuïstiek en leren van elkaar op basis van thema's zoals mentale gezondheid, stress en rondkomen en door middel van (thema)bijeenkomsten en conferenties.
- We intensiveren (vanaf 1 juli 2022) de huisbezoeken door de medewerkers van de jeugdgezondheidszorg tijdens de zwangerschap. Het doel is om tijdig passende zorg en ondersteuning te bieden al tijdens de zwangerschap. We brengen dit huisbezoek nog meer onder de aandacht zodat meer zwangeren in een kwetsbare situatie hiervan gebruik kunnen maken.
- De professionals van de JGZ hebben de mogelijkheid om bij jonge kinderen op huisbezoek te gaan om met ouders te kijken hoe zij de ontwikkeling van hun kinderen kunnen stimuleren. Het uitvoeren van deze huisbezoeken was tijdens de perioden van maatregelen in relatie tot COVID -19 lastiger. Wij zetten in op kennis en kunde over het uitvoeren van het huisbezoek door de JGZ-professionals en wij verwachten dat deze hiermee weer vaker worden uitgevoerd.
- We stellen Babypakketten van Stichting Babyspullen in 2022 en in 2023 beschikbaar om stress weg te nemen bij ouders die het financieel moeilijk hebben.
- Stichting Al Amal biedt intensieve trajecten waarbij vrijwilligers als maatje fungeren tijdens de eerste 1000 dagen van een kind. Het gaat hierbij om zwangere alleenstaande vrouwen die dermate kwetsbaar zijn dat ze niet in staat zijn de zwangerschap en de periode erna zelfstandig en met voldoende kennis en vaardigheden te doorlopen. Gezinswerkers, medewerkers van de jeugdgezondheidszorg en verloskundigen melden moeders aan. Deze subsidie is uitgebreid en er starten nu 15 trajecten per jaar, deze trajecten duren gemiddeld 2,5 jaar.
- Via de Collectieve Aanpak maken wij opvoedvragen voor en door ouders en kinderen vroegtijdig bespreekbaar. Vanwege de signalen van ouders en jonge kinderen in de stad

worden er in de stad extra ingezet op deze doelgroep. Naast digitale webinars over opgroeien en opvoeden voor jonge ouders organiseren Dock, Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Lokalis, samen met ouders, ouder-kind inloopmomenten. In 2022 is in Leidsche Rijn (ook met Home-start) en Vleuterweide een nieuw inloop-moment gestart. In de wijken Zuilen, Overvecht, Hoograven en Kanaleneiland was een doorstart op opvolging van al bestaande ouder-kind inloopmomenten. De ouders ontmoeten hier andere ouders, halen informatie en inspiratie op over opgroeien, hoe te spelen met hun kind of oefenen met de Nederlandse taal. Volgens de ouders helpen deze momenten met het verminderen van isolement en stress. U ontvangt op korte termijn een brief over de collectieve aanpak.

- Taal Doet Meer zet zich met het project Taalaanloop in om ouders te helpen in de stimulering van de taalontwikkeling van kinderen tussen 18 maanden en 2,5 jaar. Hiermee organiseert Taal doet Meer zowel ouder-kindgroepen als TaalThuisbezoeken. In 2022 zijn 60 ouders met ouder-kindgroepen bereikt en circa 35 ouders met de TaalThuisbezoeken.

Extra inzet op en rond de voorscholen

De voorscholen zijn een belangrijke partner in deze opgave. Het bieden van 16 uur voorschoolse educatie is gericht op kinderen met een taal- of ontwikkelingsachterstand. Wij gunnen alle kinderen een goede voorschoolse ontwikkeling. Zoals aangegeven in onze [brief](#) van 6 februari jl., voeren we diverse interventies uit om het bereik onder deze kinderen te vergroten.

Daarnaast is specifiek een aantal interventies ingezet, gericht op het aanpakken van de effecten van de coronapandemie op de ontwikkeling van jonge kinderen, om jonge kinderen die dat nodig hebben extra ondersteuning of zorg te bieden:

- Ter versterking van de kernpartneraanpak (KPA) in de voorschool is een projectleider aangesteld die op stedelijk- en wijkniveau een analyse heeft gemaakt van wat er goed gaat en waar nog kansen liggen voor verbetering. Op basis van deze analyse wordt momenteel, samen met partners, een jaarplan met doelen gemaakt op zowel wijk- als stedelijk niveau.
- Met de voorscholen is afgesproken dat zij de groepsgrootte van groepen met relatief veel kinderen met een aanvullende ondersteuningsvraag kunnen verkleinen naar maximaal 12 kinderen. Op deze manier krijgen kinderen meer aandacht en blijft de werkdruk voor het personeel werkbaar. Deze verkleining van groepen vindt vooral plaats in de wijken Overvecht en Kanaleneiland
- Om de druk op de pedagogisch medewerkers op de voorscholen te verlichten en gerichtere inzet op kinderen mogelijk te maken hebben in 2022 80 studenten van de Hogeschool en Universiteit Utrecht meegewerkt in de voorscholen. De inzet is niet alleen goed voor de kinderen, ook de pedagogisch medewerkers zijn erg enthousiast over de samenwerking met de studenten. Daarnaast zijn de studenten zelf erg tevreden over het op deze wijze combineren van studie en (bij)baan. Ook in 2023 vindt inzet van studenten in de voorschool plaats.
- De bibliotheek Utrecht ondersteunt met de programma's Boekstart en het voorschoolse educatieprogramma (VE) het vergroten van de woordenschat van peuters en het promoten van het voorlezen onder ouders en pedagogisch medewerkers. In de programma's moedigen ze ouders van jonge kinderen aan zo vroeg mogelijk te starten met voorlezen. In de kinderopvang ondersteunen ze pedagogisch medewerkers met groepsbezoeken, kennis en collectie. Dit draagt bij aan taalontwikkeling en leesplezier van de jongste kinderen.
- De pilot kinderopvang 'plus' is gestart. Hierover leest u meer in de paragraaf *Extra inzet vanuit de nadere regel Herstel en Veerkracht voor jeugd*

- KOOS en Spoor030 breiden de capaciteit van dagbehandelgroepen momenteel uit om de druk op de wachtlijsten weg te nemen en kinderen die nu in de knel komen te helpen. Daarnaast zoeken we, voor kinderen die nog geen plekje hebben, naar alternatieve oplossingen zoveel mogelijk in de reguliere voorzieningen.

Extra inzet vanuit de nadere regel Herstel en Veerkracht voor jeugd

Op 20 september jl. informeerden wij u met een [brief](#) over de nadere regel Herstel en Veerkracht voor de Utrechtse jeugd. Hierin leest u de keuze om de inzet van de incidentele middelen (NPO en Versneld Vernieuwen) meer te prioriteren en te richten op een aantal inhoudelijke thema's. Versterken gelijke kansen voor jonge kinderen is één van de onderwerpen waarop partijen een subsidie kunnen aanvragen. Van partners in de stad weten we dat zij momenteel een aantal aanvragen voorbereiden. Daarnaast zijn de volgende initiatieven toegekend:

1. Kinderopvang 'plus': De start van kinderopvang 'plus' groepen in Overvecht (start september 2022), Kanaleneiland en Leidsche Rijn (start maart 2023) voor kinderen met een grote zorg/ondersteuningsbehoefte. Voor deze kinderen is er op dit moment geen passende plek in de kinderopvang of voorschool en stonden veelal op een wachtlijst voor dagbehandelgroepen. Door een plekje in de kinderopvang 'plus'-groep, die in beide wijken in hetzelfde gebouw komt als de voorschool, zorgen we voor een passende plek in de wijk, dichtbij voor ouders en kinderen. In deze groep is extra begeleiding aanwezig en werken de kernpartners samen voor verbinding met de thuissituatie, mogelijke zorgvragen en/of perspectief richting onderwijs.
2. Ouderbetrokkenheid op de voorschool: Het vergroten van ouderbetrokkenheid op de voorscholen. Door de coronapandemie en bijbehorende restricties was contact met ouders en ouderbetrokkenheid rond de voorscholen lastig te organiseren. Professionals en ouders geven het belang aan van goed contact met de pedagogisch medewerker. Dit is niet alleen goed voor de ontwikkeling van kinderen, maar zorgt ook voor makkelijkere verbinding richting andere partners zoals het buurtteam of andere kernpartners voor andere hulp- en ondersteuning. Het plan wordt momenteel verder uitgewerkt.
3. Inzet van studenten op de voorschool, zoals benoemd in de paragraaf Extra inzet op voorscholen.

Zoals toegezegd (22/T450) informeren we u over de benutting van de subsidie "Herstel en veerkracht Utrechtse jeugd" aan het einde van het eerste kwartaal 2023 en via de reguliere planning en control cyclus.

Extra inzet via de Regiodeal Overvecht

Naast onze stedelijke inzet op jonge kinderen, vindt in Overvecht vanuit Samen voor Overvecht en de regiodeal Overvecht extra inzet op jonge kinderen plaats, onder meer op bewegend leren in de voorschool, een pilot voorschool voor 2-jarigen en aanwezigheid van een verloskundig coach die ouders met een traumatische bevalling helpt. Voor meer informatie over de voortgang van deze inzet verwijzen we u naar de reguliere [voortgangsrapportage 2022](#).

2. De Krijtclub (Inzet coronawerkpakket 2 Bestaanszekerheid)

Vanuit het coronawerkpakket 2 'Bestaanszekerheid' startte in 2021 De Krijtclub met de opdracht om het systeem van kinderopvang, voorschool, zorg en ondersteuning rond jonge kinderen en hun ouders te vereenvoudigen. In zowel Overvecht en Rivieren-/Dichterswijk zijn we in gesprek gegaan met opvoeders en professionals naar welke vraagstukken in deze wijk spelen. Samen met opvoeders en professionals zijn oplossingen bedacht en getest met opvoeders en professionals. (zie de bijlage voor uitgebreide toelichting).

Burgemeester en wethouders

Datum 13 maart 2023
Ons kenmerk 10931698

- In Overvecht hebben we dit gedaan met De Keuken: een laagdrempelige plek op de Mattheusschool om in rust en met plezier met elkaar te koken en te kletsen. Dat kletsen deden we over grote en kleine onderwerpen die bij het ouderschap en het leven komen kijken. Ook was er gratis oppas. Binnen de verschillende activiteiten voor en met ouders kijken we hoe de (inzichten vanuit de) Keuken een plek krijgt (en).
- In Rivieren-/Dichterswijk is samen met ouders en professionals iets anders bedacht: een digitaal programma dat ouders helpt om onzekerheden te verdragen. Dit noemen wij Denkles. We zijn in gesprek om dit programma verder vorm te geven.

De belangrijkste uitkomsten en geleerde lessen uit de Krijtclub betreffen:

- Het organiseren van een laagdrempelige (positieve) activiteit op een vertrouwde plek om op die manier contact te maken, werkt om meer ouders te bereiken die we niet vanzelfsprekend bereiken. De betrokken professionals waren daarbij van essentieel belang om in gelijkwaardigheid met de ouders samen te werken. In korte tijd zorgde De Keuken voor vertrouwen, verbinding, betrokkenheid en ontwikkeling bij betrokken ouders en kinderen en groeit de groep nog altijd.
- Het digitale programma Denkles helpt ouders bij het leren verdragen van onzekerheden rondom opvoeding en opgroeien.
- Het loslaten van vooraf bedachte oplossingen en vooral de wijk in gaan om te luisteren naar wat er speelt werkt verbindend. We sloten hierbij niet alleen aan op de leefwereld, we deden er alles aan om ervaringen van ouders en professionals te voelen en te begrijpen en daarop voort te bouwen. Hierdoor kwamen we op andere oplossingen dan van tevoren bedacht.

Wij hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,